

CZU:159.947.5:37.016+54

STRATEGII DE STIMULARE A MOTIVAȚIEI ELEVILOR LA ORELE DE CHIMIE

BOSTAN Diana¹, MELENTIEV Eugenia¹, PERNAI Alexandra²

¹Catedra Chimie, Universitatea de Stat din Tiraspol

²L.T. „Andrei Vartic”

Rezumat: *Motivația este un factor determinant în obținerea succesului în orice domeniu de activitate. Aceasta devine o sursă importantă de optimizare a procesului didactic, o provocare pentru toate personajele din procesul educațional: elevi, profesori, părinți. Noile tendințe în didactica chimiei promovează instruirea centrată pe elev și dezvoltarea personalității acestuia, ce reprezintă subiectul actului de învățare calitativă. Observăm frecvent o lipsă de interes pentru învățarea chimiei la majoritatea elevilor sau o motivație insuficientă pentru a obține performanțe. În lucrare sa examinează strategiile și metodele de stimulare a motivației elevilor. Actual, prin utilizarea metodelor motivaționale putem deschide elevilor calea de însușire mai productivă a obiectului chimie.*

Cuvinte-chei: *motivație, metode, motive educaționale, motivele cognitive și sociale, strategie didactică, tehnici, aspecte de organizare.*

STRATEGIES TO STIMULATE STUDENTS' MOTIVATION IN CHEMISTRY CLASSES

Abstract: *An essential factor for success in any field of activity is motivation. This is becoming an important source for optimizing the teaching process, a challenge for all educational participants: students, teachers, parents. New approaches in chemistry teaching promote student-centered learning and personal development, which in its turn contribute to the qualitative learning. We often see a lack of interest in most students while learning chemistry or insufficient motivation to perform on the lesson. In his paper he examines the strategies and methods of stimulating students' motivation. Currently, by using motivational methods, we can open the way for students to learn more about the subject of chemistry.*

Keywords: *motivation, methods, educational motives, cognitive and social motives, teaching strategy, techniques, organizational aspects.*

Introducere

Conform cercetărilor științifico-metodice o problemă ce progresa la viitoarele generații este lipsa motivație care nu corelează cu viziune personale: trebuințe, interese, pasiuni, dorințe. Este imposibil să ajungem la activitatea de învățare motivind doar interesele sociale ale elevilor, deoarece e cunoscut faptul, că elevii percep, în general, activitățile școlare ca activități obligatorii, în care nu se antrenează cu plăcere. Astfel deducem, că pentru a-i motiva pe elevi pentru procesul de instruire, este necesar de a-i atrage în rezolvarea unei probleme din domeniul lor de interes, care poate fi

soluționată prin corelarea obiectivelor educaționale cu realitățile vieții, anturajul familial și social, dar mai ales cu propriile interese cognitive [1].

Deseori elevii demonstrează o lipsă de interes față de materialul studiat, însă uneori se arată interesați de unele experimente sau alte activități. Este importantă strategia de abordare a subiectului. Educația trebuie să fie de folos, să formeze personalități echilibrate și motivate spre schimbare și acțiune.

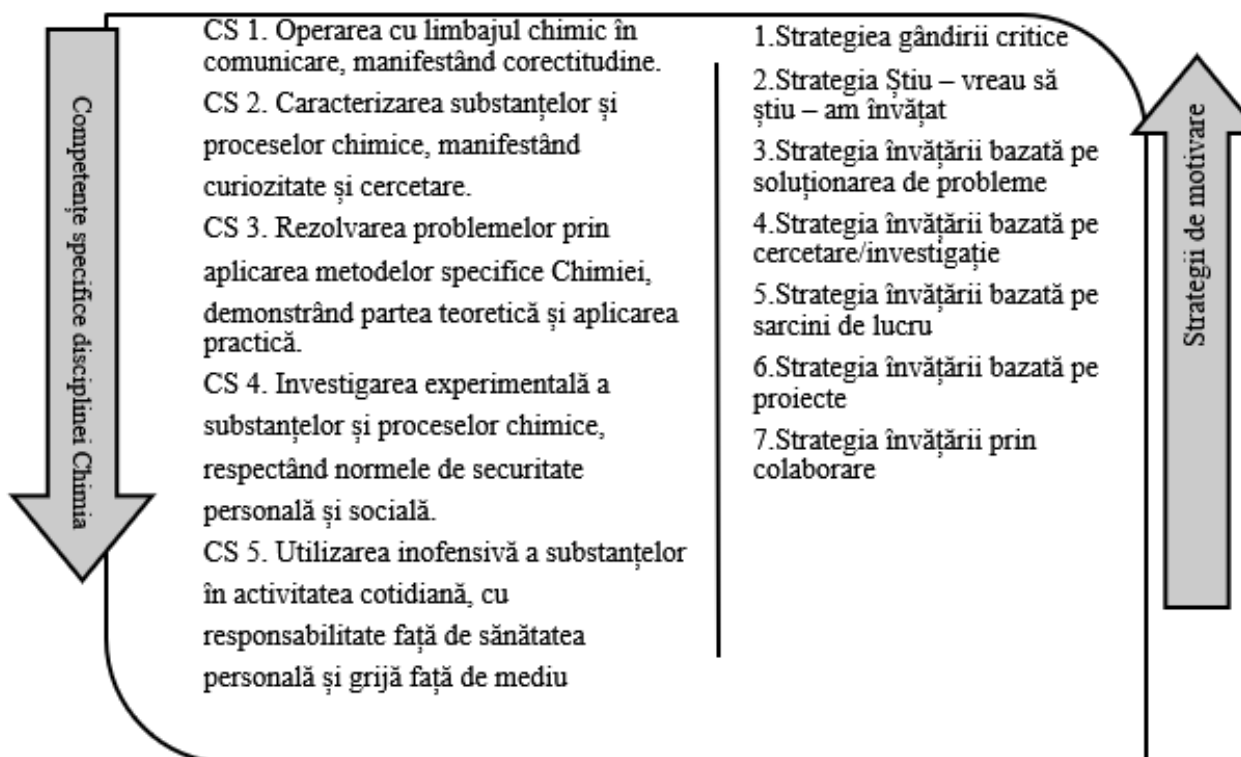

Fig. 1. Strategii de motivare eficiente în dezvoltarea competențelor specifice disciplinei Chimia

Motivele pentru dobândirea cunoștințelor pot fi diferite dar acestea se bazează pe **două tipuri principale de motive educaționale**, care au origini și conținut diferit de subiect:

- ✓ **cognitive** „generate în principal de activitatea de învățare în sine, sunt direct legate de conținutul și procesul de învățare”
- ✓ **sociali** „generați de întregul sistem de relații existente între copil și realitatea înconjurătoare”, se află, parcă, în afara procesului educațional.

Cu toate acestea, studiile arată că, printre toate motivele învățării, cel mai eficient este **interesul cognitiv** pentru subiect ce este recunoscut de elevi mai devreme decât alte motive de învățare, este mai semnificativ pentru ei (*are valoare personală*), prin

urmare este un motiv eficient, real, deoarece este una dintre condițiile principale pentru o învățare reușită [2].

Cadrul didactic trebuie să cunoască factorii care ar putea influența stimulativ asupra fiecărui. În cadrul orelor se observă că, unii elevi sunt pasionați, interesați, însă alții având capacități înalte sunt demotivați în activitatea de învățare. Pentru a spori nivelul de motivare a elevilor la subiectele disciplinei chimiei, pentru a transforma procesul de instruire în unul captivant, profesorul trebuie să aplice cele mai eficiente tehnologii didactice, care să sporească randamentul însușirii (Figura 1) [3].

Strategia trebuie să se axeze pe traseul metodologic cel mai potrivit, pentru a sigura calitatea procesului de predare-învățare-evaluare, dar și pentru a spori motivarea pentru învățare.

Scopul lucrării s-a axat pe aplicarea diferitor **strategii și metode** moderne de stimulare a motivației a elevilor la orele de chimie.

Metode și materiale

Activitatea didactică motivantă trebuie să-i atragă pe elevi în mod activ și conștient în activitate. În acest scop începem predarea printr-o curiozitate, o istorioară, o demonstrație legată de conținutul ce urmează, propunând o situație de problematizare și îndemnând să găsească soluționarea. Aceste momente pot provoca curiozitatea elevilor, crează unele conflicte cognitive, care contribuie la concentrarea pe subiectul studiat. Un motiv important pentru a determina elevii să studieze chimia presupune și revizuirea relației de comunicare profesor-elev. Dezvoltarea abilităților de comunicare între profesor și elev depinde de stilul profesorului de a se face înțeles, de îmbinarea adecvată a metodelor și tehnicilor de predare de lucru în clasă. Aprecierea evoluției elevilor și analizarea lacunelor se realizează în termeni pozitivi, laudă sau încurajare, dezaprobarea fiind mai puțin eficientă în stimularea motivației învățării.

În procesul studiului evaluat referitor la motivația pentru elevi am formulat ideea că dacă dorim ca evaluarea să fie cu adevărat motivantă pentru elevi, în sensul de a-i determina să se implice mai mult în activitățile de învățare. În activitatea de predare am folosit o multitudine de procedee, prin care captează atenția și interesul elevilor pentru o lecție sau alta.

Motivația la orele de predare poate fi realizată cu succes cu ajutorul tehnicilor și condițiilor care favorizează motivația elevilor [5].

Pentru motivarea elevilor și obținerea rezultatelor scontate s-a ținut cont de următoarele aspecte (Figura 2) [4]:

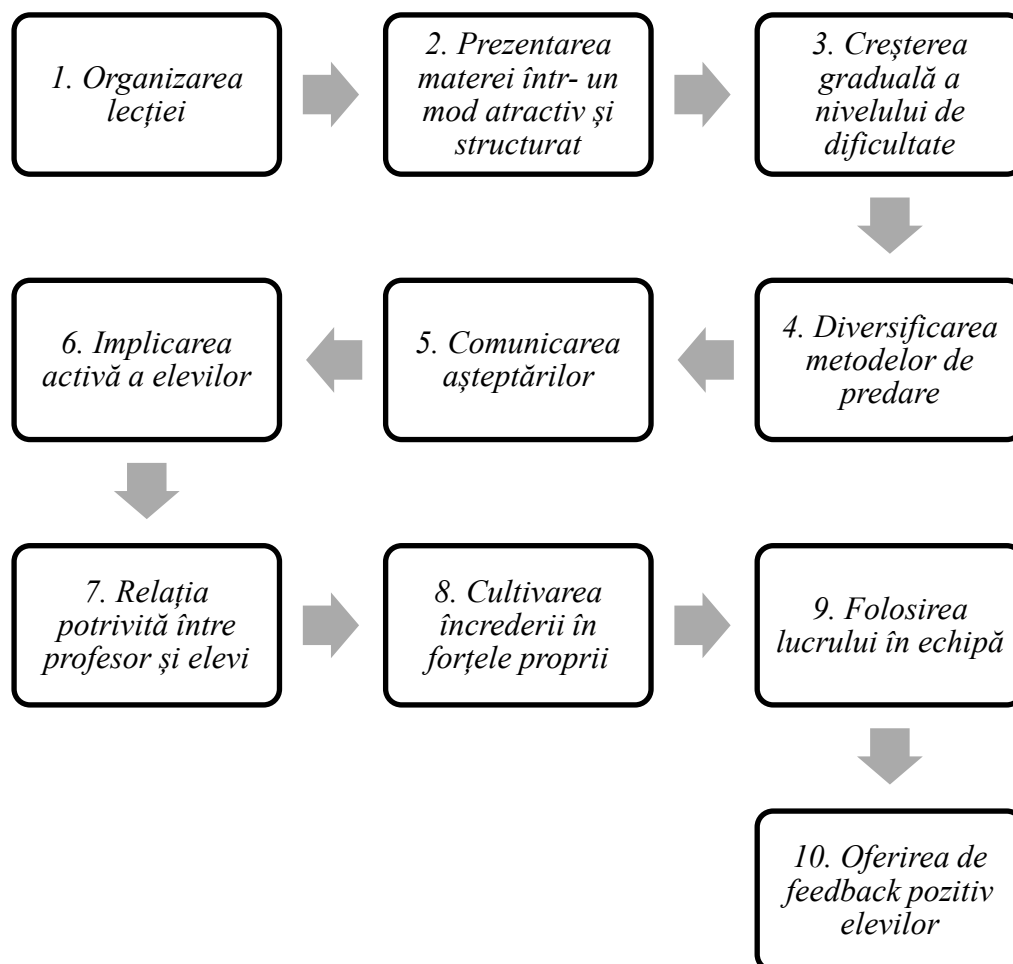

Fig. 2. Aspectele de organizare și motivare la orele de Chimie

Tehnicile de motivare a elevilor la ore de chimie sunt:

- se începe cu o curiozitate sau cu o problemă de soluționat, care vor trezi interesul și interesul elevilor;
- se prezintă planul expunerii (sub formă de întrebări sau de obiective);
- înainte de a explica un concept sau un fenomen se face apel la cunoștințele lor anterioare, întrebându-i cum și-l explică;
- se ilustrează relațiile dintre concepte cu ajutorul schemelor, al tabelelor, al desenelor, intereselor personale;
- li se cere elevilor să dea ei înșiși asemenea exemple din viața cotidiană;
- se fac analogii sau se folosesc metafore din domeniile care-i interesează;
- pentru fiecare etapă profesorul le oferă un model, arătându-le cum se procedează;
- se utilizează diferite mijloace de învățare (suporturi audiovizuale, afișe etc.).

Condiții pentru o activitate de învățare și stimularea a motivație elevilor [6]:

- să fie semnificativă, adică să corespundă intereselor, preocupărilor și să se armonizeze cu proiectele personale ale elevilor;
- să fie diversificată și integrată altor activități;
- să reprezinte o provocare pentru elev;
- să fie autentică;
- să solicite angajamentul cognitiv al elevului;
- să-l responsabilizeze pe elev permițându-i să facă alegeri;
- să-i permită elevului să interacționeze și să colaboreze cu ceilalți (pentru atingerea unui scop comun).

Spre exemplu, în clasa a VII-a la subiectul „Atomul. Structura atomului” elementul de motivare ce a provocat clasa să înțeleagă importanța studierii acestei teme: Casa o construim din caramidă, dacă o să scoatem o cărămidă, va dispărea baza. Dar la subiectul „Învelișul electronic al atomului și repartizarea electronilor pe straturi”, am format o asociere cu sistemul planetar unde electronii sunt planetele.

Rezultate și discuții

Rezultatele procesului instructiv-educativ pot fi măsurate, verificate și apreciate, prin intermediul metodelor motivaționale și a obiectivelor didactice (Tabelul 1).

La subiectul „Hidrații de carbon. Glucoza” în clasa a XII-a, o reflecție la subiectul „Hidrații de carbon. Glucoza” în clasa a XII-a a fost *dezbaterea* ca o metodă de predare-învățare, care a fost ca o provocare pentru elevi, unde s-a permis elevului să interacționeze și să colaboreze în colectiv (Figura 3).

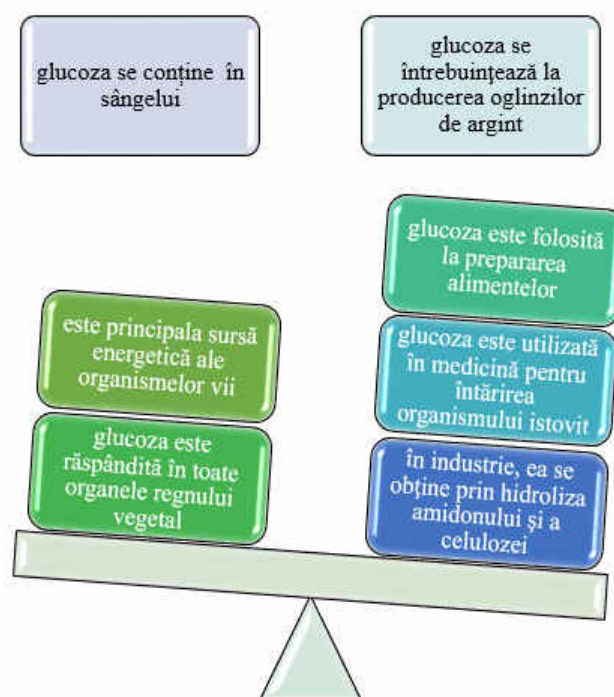

Fig. 3. Motivarea prin dezbatere la rolul biologic și importanța industrială a glucozei

În baza prelucrării rezultatelor privitor la răspunsurile elevilor prin metoda dezbaterii la subiectul „Rolul biologic și importanța industrială a glucozei” s-au obținut următoarele calificative (Figura 4).

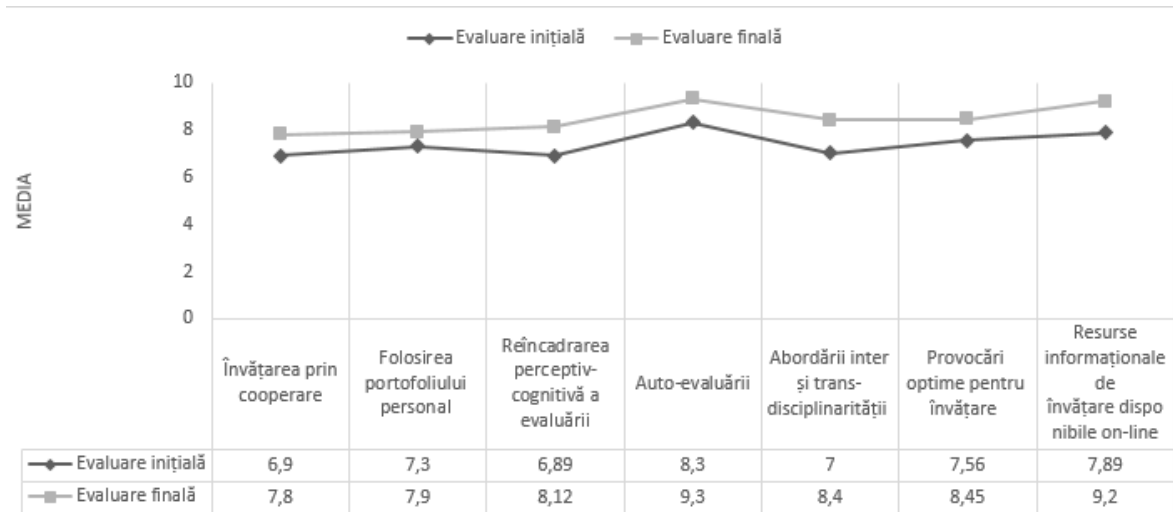

Fig. 4. Graficul evaluării răspunsurilor elevilor la întrebări, clasa a XII

Tabelul 1. Rezultatele progresului în urma aplicării metodelor de motivare

Tipuri de evaluare \ Metode de motivare	Învățarea prin cooperare	Folosirea portofoliului personal	Reîncadrarea perceptiv-cognitivă a evaluării	Auto-evaluării	Abordării inter și trans-disciplinarității	Provocări optime pentru învățare	Resurse informaționale de învățare disponibile on-line
<i>Evaluare Inițială(media)</i>	7,8	7,3	7,12	7,43	7	7,23	7,59
<i>Evaluare Finală(media)</i>	8,2	8	7,9	8,15	8,3	8,03	8,9

Concluzii

- Efectuând o evaluare a competențelor la elevii după aplicarea metodelor motivaționale în clasa VII și XII, s-a constatat, că elevii mai ușor își dezvoltă gândirea logică și creativă, ușor caută soluționarea problemelor în cauză.

- Conform datelor analizate referitor la reușita elevilor și comparând rezultatele obținute a elevilor, s-a observat un nivel semnificativ al cunoștințelor în cazul unde s-au utilizat metodele experimentale la începutul etapei de predare a disciplinei chimia pentru clasa a VII-a și pentru finalul clasei a XII-a.

- Utilizarea metodelor motivaționale de învățare aplicate pe parcursul experimentului au demonstrat cu plenitudine aplicabilitatea și eficacitatea, asigurând o dezvoltare suficientă a abilităților creative și a gândiri de cercetare.

- Metodele de motivare bazate pe relația profesor-elev, provoacă profesorul să aplice competențe profesionale ca elevul să se încadreze mai activ în rezolvarea problemelor propuse de cadrul didactic.

Bibliografie

1. LUNGU, A. Strategii de dezvoltare a competenței de lectură. Conferința "Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice" Volumul 3, UST, Chișinău, Moldova, 2019, p. 91.
2. СЕНЦОВ, Н. Повышение уровня учебной мотивации учащихся при обучении технологии посредством применения проектных и информационных технологий. Черемыш, 2011, p. 23.
3. CHIȘCA, D., COROPCEANU, E. Evaluarea sumativă în procesul de determinare a progresului școlar. Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice. Volumul II. Didctica științelor naturii. UST, Chișinău, 2019, p. 220-227.
4. COROPCEANU, E., NEDBALIUC, R., NEDBALIUC, B. Motivarea pentru instruire: Biologie și chimie. UST, Chișinău, 2011, 214 pag.
5. DOROGAN, E. Experiențe de eficientizare a motivației la elevi de a învăța chimia. Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice. Volumul II. Didctica științelor naturii. UST, Chișinău, 2019, p. 234-237.
6. LISENCO, S. Învățarea prin colaborare. Metoda Zig-Zag. Didactica Pro, 2000.